

Олександр Степанович ТВЕРДОХЛІБ,

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри інформаційної політики та електронного урядування
Національної академії державного управління
при Президентові України (м. Київ),
tverdokhlib@academy.gov.ua

УДК 351::342.7[070+002](477)

**ДИФАМАЦІЯ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ
ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ**

Досліджено питання оприлюднення й поширення дифамації в публічній сфері України як негативного феномену, притаманного сучасному етапу суспільного розвитку. Встановлено її суть як дійсної чи неправдивої інформації, що може завдати шкоди честі, гідності й діловій репутації відповідним суб'єктам державно-управлінської вертикалі. Проаналізовано її форми та засоби розповсюдження, шляхи, методи й інструменти її подолання з метою забезпечення ефективного функціонування державно-управлінської системи. Наголошено на тому, що одним із базових елементів побудови сучасного демократичного суспільства та його подальшого удосконалення й розвитку виступає нині свобода слова. За таких умов держава покликана забезпечити ефективне збалансування між конституційним правом кожного на вільне вираження своїх поглядів і переконань та правом на повагу до людської гідності, конституційними гарантіями невтручання в особисте і сімейне життя, захистом права на спростування недостовірної інформації, на відповідь і заборону поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права тощо. Доведено, що дифамація може здійснювати деструктивний вплив на особу, суспільство й державу через приниження честі, гідності та ділової репутації опонента, проти якого вона скерована. Підкреслено, що стратегія і тактика дифамації має на меті посилити протистояння між елементами

тами комунікативної взаємодії (комунікатором, реципієнтом та комунікантом) за допомогою мовних засобів (комунікату), що порушують соціокультурні норми і знижують їхній суспільний статус. При цьому встановлено, що перманентне розповсюдження дифамаційних повідомлень сприяє стереотипізації та уніфікації мислення суспільства, мимовільному перенесенню негативних установок на всю державно-управлінську вертикаль. Показано, що сучасна держава в особі органів публічної влади та їх посадових осіб здатна протистояти негативним проявам і наслідкам дифамації в публічній сфері шляхом дієвої й оптимально організованої інформаційної політики в Україні.

Ключові слова: державна інформаційна політика, дифамація, захист честі, гідності та ділової репутації, деструктивний вплив, органи публічної влади.

На сьогодні інформаційна сфера пронизує всі без винятку інші сфери життєдіяльності окремо взятих осіб, їхніх суспільних груп, держав у цілому та їхніх утворень. Свобода висловлення думок (свобода слова) є одним із базових елементів побудови демократичного суспільства та його подальшого вдосконалення й розвитку, а доцільність її обмеження повинна обов'язково мати чітке законодавче обґрунтування, в тому числі й у формі інструментарію «трискладового тесту», що повинен застосовуватись на всіх етапах роботи з інформацією в публічній сфері. Нині інформація вважається одним із найважливіших атрибутів управлінської діяльності, будучи її основним інструментом, засобом і результатом. Відповідно, інформація, якою оперує уся державно-управлінська система, повинна завжди відповідати критеріям релевантності, адекватності, точності тощо, адже саме вона вважатиметься офіційною, такою, з урахуванням якої ухвалюватимуться відповідні управлінські рішення та вчинятимуться відповідні правомірні дії. Однак не кожна інформація, що циркулює в системі суб'єкт-об'єктних та міжсуб'єктних взаємодій, матиме статус офіційної. Важливим аспектом цих процесів виступає забезпечення органів публічної влади від інформації, що може чинити деструктивний вплив на діяльність як окремо взятої особи, їх груп, об'єднаних за певною видовою ознакою, так і на функціонування окремих організацій, установ, галузей публічного управління чи всієї державно-управлінської системи. Мова йде про оприлюднення та поширення дійсної чи неправдивої інформації, що може завдати шкоди честі, гідності й діловій репутації відповідним суб'єктам державно-управлінської вертикалі, що у фаховій літературі дістала назву дифамаційної.

Проблематика дифамації, її нормативного оформлення, доведення й боротьби з нею у вітчизняному й зарубіжному науковому дискурсі була предметом розгляду в низці наукових публікацій. На увагу в контексті нашого дослідження заслуговують праці Г. Ю. Арапової та М. О. Лєдовських [1; 2], В. В. Веедера [3], Р. А. Вівера та Д. Ф. Партлет-

та [4], Є. В. Гаврилова [5], І. М. Грищенко [6], С. Ґріффена [7], М. Є. Жабліної [8], Р. Кузьміна [9], З. О. Кукіної [10], Л. Б. Лідські [11], О. Г. Марценюка [12], О. Л. Невзгодіної та Н. М. Паригіної [13], Р. К. Поста [14], Д. Різмана [15]. У цих працях розкрито окремі аспекти порушеного автором питання. Однак дослідження деструктивного впливу дифамації на суспільні відносини у сфері державного управління залишилося поза увагою науковців, що, у свою чергу, значною мірою актуалізує тематику нашої наукової розвідки.

Метою статті є дослідження питань оприлюднення й поширення дифамаційної інформації в публічній сфері України як негативного феномену, притаманного сучасному етапу суспільного розвитку, висвітлення державно-управлінських аспектів поводження з нею та віднаходження шляхів, методів й інструментів її подолання.

Питання додержання свободи слова в публічній сфері України, що повинно базуватись на постулатах інформаційної етики й інформаційної культури, відігравати одну з основних ролей у процесі функціонування всієї державно-управлінської системи, під час висвітлення діяльності органів публічної влади та їх посадових осіб, при оприлюдненні й поширенні офіційної інформації та ухваленні відповідних управлінських рішень тощо. Змістом поняття «дифамація», яке однак, не знайшло свого відображення у правовому полі України, є поширення недостовірних фактичних відомостей, здатних принизити чи зганьбити честь, гідність та ділову репутацію, що можуть бути витрактуваними як порушення свободи слова і є одним зі стандартних методів політичної пропаганди з метою ослаблення опонента [15, с. 1088–1089]. Інформація, віднесена до категорії дифамаційної, повинна мати три складові: форму оприлюднення, характер опублікованої інформації та мотиви, що спричинили до поширення відповідних відомостей [3, с. 571].

До дифамаційної інформації можна справедливо віднести розповсюдження відомостей про нерівність конституційних прав за будь-якою ознакою; інформацію, спрямовану проти національної безпеки, суспільного здоров'я, приватної власності, громадського порядку, неправдиву інформацію [12, с. 14] тощо. Роль держави в особі наділених відповідними повноваженнями органів публічної влади та окремих посадових осіб у цьому процесі залежатиме, передусім, від відповідних способів і методів організації соціальної взаємодії її складових [14, с. 693].

Згідно з твердженнями окремих дослідників, інститут дифамації значно ширший і багатогранніший за межі захисту честі, гідності та ділової репутації, передбачених національним законодавством [6, с. 10] України. Авторство такої інформації в публічній сфері може належати як самим суб'єктам державно-управлінської системи, так і об'єктам, на функціонування і діяльність яких спрямовується їхній управлінський вплив. Її творцями й розповсюджувачами також можуть виступати окремі особи, установи й організації, діяльність яких безпосередньо пов'язана з оприлюдненням й поширенням інформації про діяль-

ність органів публічної влади, а також інші суб'єкти, що використовують офіційну та іншу інформацію з метою її інтерпретації з урахуванням власних оціночних суджень та нехтуванням фактичного матеріалу, суттєво підмінюючи, викривляючи або деформуючи суть і зміст висловленого чи опублікованого. Звідси випливає, що дифамацію не завжди створює безпосередньо її автор, адже в більшості випадків це особа, яка застосовує первинну інформацію у своїх інтересах, причому інформація може виникати ще й унаслідок необережності через некомпетентність та необізнаність автора в предметі розгляду.

Відповідно до категорії інформації, яка має чи потенційно може мати ознаки дифамаційної, можуть бути віднесені факти чи оціночні судження, що характеризують людину як порушника закону або як злочинця, а також висловлювання, які ображають релігійні чи інші переконання індивіда, що є його невід'ємними особистими немайновими правами. Дифамація як явище може бути спрямована і на інституцію, і на послуги, які вона надає. Стратегія і тактика дифамації має на меті посилити протистояння між елементами комунікативної взаємодії (комунікатором, реципієнтом та комунікантом) за допомогою мовних засобів (комунікату), що порушують соціокультурні норми і знижують суспільний статус опонента.

За своєю формою дифамація поділяється на писемну (наклеп) та усну (лихослів'я або обмовляння) [16, с. 8], що за змістом і суттю може мати ознаки навмисної недостовірної, ненавмисної недостовірної або ж достовірної. Разом з тим досить поширеним є й факт розповсюдження усної дифамації, що може виникнути на підставі писемної, і тому щодо останньої вважатиметься вторинною; можливий і зворотний шлях — від усної до писемної. Однак усі прояви дифамації можуть існувати як взаємозалежні та взаємовизначаючі, так і не пов'язані між собою.

При цьому законодавство, яким повинні регулюватися означені питання, покликане збалансувати право на свободу слова й репутацію, як правило, на користь останньої; однак протягом останнього часу в ліберальних демократичних державах акцент поступово зміщується в бік свободи слова (найбільш чутливими в цьому відношенні виявляються інститути медіа-сфери [11, с. 944]), що великою мірою залежить від конституційних, історичних та соціальних факторів кожної з них [4, с. 57–60].

У нещодавно проведеному й оприлюдненому дослідженні ОБСЄ, присвяченому питанням медіа-свободи, зазначається, що, незважаючи на рекомендації міжнародних організацій з прав людини, у трьох четвертих державах-учасницях ОБСЄ (у 42 із 57) передбачена кримінальна відповідальність за оприлюднення та поширення інформації, яка має ознаки дифамаційної. У переважній більшості випадків застосовуються ув'язнення, менш поширеними є штрафування, виправні роботи та позбавлення певних політичних прав. Особливо проблемними в цьому відношенні є регіони Південної Європи (Греція, Італія, Португалія та Туреччина), Центральної Європи (Угорщина), Цен-

тральної Азії, хоча окремі випадки трапляються й у країнах з високим рівнем підтримки свободи слова, зокрема в Данії, Німеччині та Швейцарії. Дев'ять країн-учасниць ОБСЄ (Андорра, Болгарія, Франція, Німеччина, Італія, Монако, Нідерланди, Португалія та Туреччина) застосовують особливо жорсткі санкції у випадку поширення дифамації стосовно публічних осіб, що вважається прямим порушенням міжнародних стандартів. Незважаючи на очевидну невідповідність принципам побудови демократичного суспільства, приблизно половина країн-учасниць ОБСЄ (24) застосовує спеціальні санкції щодо захисту репутації та честі глави держави від дифамаційних проявів, інші 16 — чітко забороняють поширювати дифамацію щодо державних утворень (парламентів, урядів та інших інститутів публічного управління), а 36 — наругу над державними символами, з-поміж яких — і Україна [7, с. 5–20, 249–250].

У цьому аспекті одним з найбільш дієвих проявів дифамації в публічній сфері можна вважати привернення уваги широкого кола громадськості до актуальної в певний часовий проміжок проблеми або питання, що здатне зумовити суспільний резонанс, а як наслідок — тиск громадської думки [9, с. 15] з метою ухвалення того чи іншого управлінського рішення. Тут ми можемо з упевненістю стверджувати, що вдало підібрана й прорахована тактика застосування дифамації може перетворитися на основний інструмент управління суспільними групами при майстерному застосуванні його «групами впливу» — стейкхолдерами.

Що стосується унормування питань, пов'язаних із дифамацією, то відповідне законодавство покликане врегулювати, зокрема, такі, як: установлення різниці між наведенням фактів та висловленням поглядів; межі критики публічних осіб; урахування суспільної важливості оприлюднюваних і поширюваних відомостей; встановлення відповідальності за поширення дифамаційних повідомлень [10, с. 161] тощо.

З іншого боку, оприлюднення й поширення інформації, що становить суспільний інтерес чи потенційно може його становити, може навмисно обмежуватися через приховування шляхом віднесення її до категорії дифамаційної. Розповсюдження такої інформації може мати дестабілізуючий вплив на діяльність окремих посадових осіб, функціонування окремих галузей і сфер публічного управління, а також всієї державно-управлінської системи, зокрема, проявляючись у формі деструкції іміджу чи офіційного статусу. Перманентне розповсюдження дифамаційних повідомлень сприяє стереотипізації та уніфікації мислення суспільства, мимовільному перенесенню негативних установок на всю державно-управлінську вертикаль. Поширення неправдивих даних, перекоханих фактів, слів і фраз, вирваних із контексту, може мати негативний вплив на ухвалення управлінських рішень, рівень довіри громадськості до влади, яка представляє її інтереси, призводить до падіння авторитету окремих посадових осіб і державно-управлінських структур, а в окремих випадках — і до їхньої дискредитації шляхом оприлюднення компрометуючих правдивих відомос-

тей, які в собі містять негативну характеристику. Тому й оприлюднення і розповсюдження подібної фактологічної інформації створює дискомфорт у суб'єктів, причетних до дифамацій, і здатне, у свою чергу, спричинити певні психоемоційні стани і мати в результаті різного роду негативні наслідки.

Одним зі способів відновлення доброго імені, зганьбленого дифамацією, можуть виступати оприлюднення спростувань у засобах масової інформації або публічні вибачення. Спростуванням вважається спосіб відновлення порушеного права на честь, гідність та ділову репутацію у формі повідомлення про те, що певні фрагменти поширеного раніше тексту або ж уся публікація не відповідають дійсності і приносять певну фізичну чи юридичну особу. При цьому текст спростування може готуватися як особою, чиї права було порушено, так і редакцією, що такий матеріал опублікувала. У тексті спростування обов'язково повинно бути вказано, які саме відомості не відповідають дійсності, коли та в якій спосіб вони були поширені (преса, радіо, телебачення, інтернет, інформаційно-телекомунікаційні системи й мережі, різні види документів, публічні виступи тощо).

Однак ефективність та дієвість таких заходів піддається критиці й сумніву, оскільки зі спростуванням можуть ознайомитися не всі особи, в середовищі яких були поширені дифамаційні відомості; спростування може не переконати громадськість у необхідності зміни стереотипізованої думки, що вже склалася і набула значного розголосу в суспільстві; спростування не принесе додаткових можливостей особі, стосовно якої поширені недостовірні відомості, впливати на суспільство з метою відновлення й реабілітації своєї честі, гідності та ділової репутації [5, с. 51].

Серед інших шляхів та інструментів боротьби з дифамацією можна назвати видалення і знищення відповідної інформації, припинення або заборону подальшого розповсюдження таких відомостей, вилучення і ліквідацію матеріальних носіїв інформації тощо. Усі вказані методи підпорядковані одній меті — убезпеченню від скоєння дій, які порушують норми права чи створюють загрози такому злочину для недопущення розповсюдження в подальшому інформації, що містить чи потенційно може містити ознаки дифамаційної.

Оскільки оприлюднення й поширення інформації, що може бути віднесена до категорії дифамаційної, є порушенням прав людини й громадянина, зокрема щодо обмеження свободи висловлювання (свободи слова), то логічним є притягнення порушників цього права до відповідальності. За даними досліджень судової практики з питань дифамаційних спорів виділяють такі види дифамаційних правопорушень із ймовірними негативними наслідками, як: цивільно-правова дифамація (публікація спростування, надання права на відповідь, компенсація моральної шкоди, видалення відомостей, вилучення й знищення тиражу, відшкодування шкоди), кримінально-правова дифамація (штраф, обов'язкові роботи, виправні роботи, арешт), адміністративно-правова дифамація (штраф) [1, с. 110; 2, с. 17; 13, с. 88–89]. А тому й

проблема відповідальності за розповсюдження відповідних відомостей, що ганьблять честь, гідність і ділову репутацію, повинна у пошуках розумного компромісу між суспільними інтересами та інтересами особи, щодо якої така інформація оприлюднюється. Відповідальність за такі дії не повинна йти врозріз із необхідністю додержання свободи слова і права на поінформованість у суспільстві [8, с. 54]. Суть дифамаційного спору, як правило, полягає в зіткненні публічного інтересу щодо доступності інформації з важливих для суспільства питань та особистої зацікавленості представників публічної сфери (органів і посадових осіб) у захисті їхньої честі, гідності й ділової репутації, в окремих випадках — у порушенні права на приватність і захист відомостей, що згідно із чинним законодавством можуть бути віднесені до інформації з обмеженим доступом (конфіденційної, таємної, службової) чи персональних даних.

Для уніфікації підходів до побудови національних законодавств Міжнародна неурядова організація Article 19, метою діяльності якої є боротьба за свободу слова, на Міжнародному семінарі з питань свободи висловлювань і дифамації (Лондон, 29.02–01.03.2000 рр.) своєю резолюцією ухвалила низку принципів для встановлення балансу між правом людини на свободу висловлювань (свободою слова), що гарантоване ООН, національними й правовими актами та конституціями майже кожної держави, і необхідністю в захисті репутації, що на сьогодні визнана дієвим міжнародним інструментом. Ці 19 принципів ґрунтуються на міжнародному праві, міжнародних стандартах і загальних принципах права, визнаних Співдружністю націй. До них, зокрема, віднесено свободу думок, висловлювань та інформації, законну мету законодавства про дифамацію, дифамацію в органах публічної влади, кримінально-карну дифамацію, процедури, захист джерел інформації, докази достовірності, статус посадових осіб, справедливу публікацію, висловлювання думок, звільнення від відповідальності та її межі, роль засобів судового захисту, нефінансові засоби судового захисту, грошову компенсацію, тимчасові та безстрокові судові заборони, судові витрати, зловмисних позивачів [17].

З метою правильної й однозначної інтерпретації особистих нематеріальних прав щодо честі, гідності й ділової репутації та унормування правозастосовної діяльності з цих питань судами, Верховний Суд України ухвалив Постанову, якою надано роз'яснення щодо застосування ними відповідного законодавства. У ній, йдеться про те, що праву на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань відповідає обов'язок не поширювати недостовірну інформацію та таку, що ганьбить гідність, честь чи ділову репутацію. Тому суди при вирішенні відповідних справ повинні забезпечувати баланс між конституційним правом на свободу думки і слова, правом на вільне вираження своїх поглядів та переконань, з одного боку, та правом на повагу до людської гідності, конституційними гарантіями невтручання в особисте і сімейне життя, судовим захистом права на спростування недостовірної інформації, на відповідь і заборону поширення

інформації, якою порушуються особисті немайнові права тощо, — з іншого [18].

Відповідно честь, гідність та ділову репутацію виокремлено серед основних невід'ємних прав людини, що потребують спеціального захисту, адже повне чи часткове їх обмеження, нехтування ними здатні спричинити втрату відповідних суспільних взаємозв'язків, певного статусу в суб'єкт-об'єктних та міжсуб'єктних відносинах, зниження рівня поваги й довіри тощо. Тому вважаємо, що вони у своїй сукупності повинні складати одну із засадничих соціально-правових цінностей не лише щодо суб'єктів, яких вони безпосередньо стосуються, але й усього суспільства і держави.

Дослідження проблематики дифамації в публічній сфері дає змогу дійти висновку, що це явище є характерним для сучасного етапу демократичного розвитку і властиве всім державам світу. Основним завданням органів публічної влади повинно стати віднайдення оптимальної рівноваги між гарантуванням і забезпеченням права кожного на свободу висловлення думок (свободу слова) й захистом честі, гідності та ділової репутації суб'єктів та об'єктів державного управління в демократичній державі. Важливими в цьому процесі є побудова дієвої та оптимально організованої державної інформаційної політики, забезпечення конструктивного діалогу з суспільством із застосуванням базових постулатів інформаційної культури й етики. Подальші наукові дослідження в окресленому нами напрямі можуть бути спрямовані на вдосконалення діяльності органів державного управління з питань подолання й захисту від дифамаційних проявів у публічній сфері України.

Список використаних джерел

1. Цена слова: новые грани диффамации / сост. Г. Ю. Арапова, С. И. Кузеванова, М. А. Ледовских ; под ред. Г. Ю. Араповой. Воронеж : Элист, 2013. 112 с.
2. Диффамация в СМИ / сост. Г. Ю. Арапова, М. А. Ледовских. 2-е изд. Воронеж : Элист, 2012. 160 с. (Справочная серия. Юристу и руководителю СМИ).
3. *Veeder V. V.* The History and Theory of the Law of Defamation. I // *Columbia Law Review*. 1903. Vol. 3, № 8. P. 546–573.
4. *Weaver R. L., Partlett D. F.* Defamation, free speech, and democratic governance // *New York Law School Law Review*. 2005–2006. Vol. 50, № 1. P. 57–80.
5. *Гаврилов Е. В.* Опровержение не соответствующих действительности порочащих сведений как способ защиты чести, достоинства и деловой репутации // *Законодательство и экономика*. 2012. № 9. С. 46–51.
6. *Грищенко І. М.* Інститути дифамації та оціночних суджень і українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації фізичної особи // *Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля. Серія «Юридичні науки»*. 2015. № 1 (6). С. 8–13.
7. *Griffen S.* Defamation and Insult Laws in the OSCE Region: A Comparative Study ; Organization for Security and Co-operation in Europe, 2017. 267 p.

8. *Жаглина М. Е.* Диффамация и защита чести, достоинства и деловой репутации // Вестник Воронежского института МВД России. 2009. № 2. С. 50–55.
9. *Кузьмін Р.* Диффамация як засіб незаконного впливу на суд та слідство у кримінальному процесі України // Вісник Національної академії прокуратури України. 2013. № 2 (30). С. 10–18.
10. *Кукіна З. О.* Основні проблеми правового регулювання диффамациї в Європі та в Україні // Інтеграція України в Європейський інформаційний простір: виклики та завдання. К. : ФОП Клименко, 2014. С. 161–171.
11. *Lidsky L. B.* Silencing John Doe: Defamation & discourse in cyberspace // Duke Law Journal. 2000. Vol. 49, № 4. P. 855–946.
12. *Марценюк О. Г.* Теоретико-методологічні засади інформаційного права України: реалізація права на інформацію : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2009. 20 с.
13. *Невзгодина Е. А., Парыгина Н. Н.* Диффамация как правовая категория // Вестник Омского университета. 2016. № 2 (47). С. 86–94.
14. *Post R. C.* The Social Foundations of Defamation Law: Reputation and the Constitution // California Law Review. 1986. Vol. 74, № 3. P. 691–742.
15. *Riesman D.* Democracy and Defamation: Fair Game and Fair Comment I // Columbia Law Review. 1942. Vol. 42, № 7. P. 1085–1123.
16. Стисло про диффамацию: основні концепції законодавства про захист репутації. Посібник для активістів. К. : Ін-т медіа права, 2008. 27 с.
17. *Defining Defamation. Principles on Freedom of Expression and Protection of Reputation / Article 19.* London, 2000. 20 p. (International Standards Series).
18. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи : постановва Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 р. № 1 // Вісник Верховного Суду України. 2009. № 3. С. 7.

Надійшла до редакції 10.06.2017

Твердохліб А. С. Диффамация в публичной сфере Украины и проблемы ее преодоления

Исследован вопрос обнародования и распространения диффамации в публичной сфере Украины как негативного феномена, присущего современному этапу общественного развития. Установлено ее сущность как действительной или ложной информации, которая может нанести ущерб чести, достоинству и деловой репутации соответствующим субъектам государственно-управленческой вертикали. Проанализированы ее формы и средства распространения, пути, методы и инструменты ее преодоления с целью обеспечения эффективного функционирования государственно-управленческой системы. Отмечено, что одним из базовых элементов построения современного демократического общества и его дальнейшего совершенствования и развития выступает ныне свобода слова. При таких условиях государство призвано обеспечить эффективное сбалансирование между конституционным правом каждого на свободное выражение своих взглядов и убеждений и правом на уважение человеческого достоинства, конституционными гарантиями невмешательства в личную и семейную жизнь, защитой права на опровержение недостоверной информации, на ответ и запрет распространения информации, которой нарушаются личные немущественные права и тому подобное. Доказано, что диффамация может осуществлять деструктивное влияние на личность, общество и государство через унижение чести, достоинства и деловой репутации оппонента, против которого она направлена. Подчеркнуто, что стратегия и тактика диффамации имеет своей целью усиление противостояния между элементами коммуникативного взаимодействия (коммуникатором, реципиентом и коммуникантом) с помощью языковых средств (коммуниката), нарушающих социокультурные нормы и снижающих их общественный статус. При этом установлено, что перманентное распространение диффамационных сообщений способствует стереотипированию и унификации мышления общества, самопроизвольному переносу негативных установок на всю государственно-управленческую вертикаль. Показано, что современное государство в лице органов публичной власти и их должностных лиц способно противостоять негативным проявлениям и последствиям диффамации в публичной сфере путем действенной и оптимально организованной информационно-политики в Украине.

Ключевые слова: государственная информационная политика, диффамация, защита чести, достоинства и деловой репутации, деструктивное влияние, органы публичной власти.

Tverdokhlib, O. S. Defamation in Ukrainian Public Sphere and Problems of its Overcoming

Author explores the problem of promulgation and dissemination of defamation in Ukrainian public sphere as negative phenomenon inherent to the modern stage of social development. Its essence as true or false information which is able to injure honour, dignity and professional reputation of involved subjects of the public-administrative vertical is determined. Its forms and distributive facilities, ways, methods and tools of its overcoming are analyzed here in order to provide an effective functioning of public-administrative system. It is stressed on a freedom of speech as one of the basic elements of modern democratic society's building, its further improvement and development nowadays. Under such conditions the state is called upon to provide an effective balancing between everyone's constitutional right on free expression of opinion as well as persuasion and the right on respect of human's dignity, constitutional guarantees of non-intervention in private and family life, protection of right on false information's refutation, on an answer and prohibition to disseminate information, by which personal non-property rights can be broken down etc. It is proved that defamation can exert a destructive influence on a person, society and a state by desecration of honour, dignity and professional reputation of the opponent against whom it was aimed. It is accentuated that strategy and tactics of defamation is intended to strengthen a confrontation between the elements of communicative interaction (communicator, recipient and communicant) using linguistic tools (communicat) violating socio-cultural norms and reducing their social statuses. At the same time it is revealed that permanent dissemination of defamatory statements contributes to stereotyping and unification of society's thinking, spontaneous transfer of negative purposes on the whole public-administrative vertical. It is made clear that the modern state embodied in public authorities and their officials is able to confront the negative manifestations and consequences of defamation in public sphere by efficient and optimal organized information policy in Ukraine.

Keywords: state information policy, defamation, defence of honour, dignity and professional reputation, destructive influence, public authorities.

